

בָּרוּךְ אַתָּה ה'
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
מִתִּיר אֲסוּרִים.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מִתִּיר אֲסוּרִים.

אָסוּר – זה קשור. כמו אסיר, שכבול בכבלים בבית האסורים. בזמן השינה היינו במעין מאסר, מוגבלים ולא שולטים בתנועות שלנו. עכשיו, כשהתעוררנו, הגיע הזמן להתיר את הכבלים ולחזור לשלוט בתנועה.

בבוקר אנחנו מברכים שתי ברכות רצופות על יכולת התנועה הזו: אנחנו מודים לאלוקים על כך שהוא "מִתִּיר אֲסוּרִים" (מאפשר לנו להתיישב, לעבור משכיבה לישיבה), וגם "זֹקֵף פְּפוּפִים" (מאפשר לנו לעמוד, להזדקף, לעבור למצב עמידה).

בתהליך הזה של ברכות השחר, שמאמן אותנו לשים לב לכל חסד בחיינו, אנחנו מבינים כעת שזה לא מובן מאליו שאפשר לנוע ולזוז כך, שאנחנו קמים בבוקר ומחלצים איברים.

מהו מאסר? חוסר חירות. השינה היא סוג של מאסר, כי הגוף אינו פעיל, יוזם וחיוני, וכעת הוא השתחרר מ"מאסר" השינה ויכול לזוז, לנוע, להתנער. כעת אנחנו שולטים בו. וכרגיל, אנחנו מודים על המתנה אבל נזכרים גם שהבחירה החופשית כיצד להשתמש בה ולאן לנוע היא בידינו.

איזה עוד מאסר יש בעולם הזה? להיות אסורים ליצר הרע. כלאים תחת הכבלים שלו. בברכה הזו אנחנו מבקשים להשתחרר מכל מה שכובל, מקטין ומצמצם אותנו. לפתוח את האזיקים של הגוף והנפש.

נ תן שרנסקי היה אסיר ציון מפורסם בברית המועצות לשעבר. בתקופת הקומוניזם, בשנת 1978, הוא הואשם ב"בגידה במולדת", בגלל הפעילות שלו למען עלייה לישראל, ונידון ל-13 שנות מאסר. הוא הפך לסמל, ומיליונים ברחבי העולם התפללו ופעלו לשחרורו. לאחר שנגזר דינו של שרנסקי להישלח לסיביר, הוא קם ואמר בבית המשפט: "אתה השופט חושב שאתה חופשי. אתה חושב כך כיוון שלאחר שייגמר המשפט תלך לביתך, ואילו אני אהיה המשועבד כיוון שאלך לכלא לזמן רב. אך דע לך שמבין שנינו, אני הוא בן החורין האמיתי! אומנם גופי יהיה משועבד, אבל רוחי תישאר חופשית, כיוון שלא נכנעתי לגזרותיכם ונשארתי נאמן לאמונת. לך השופט קבעו מראש מה לומר. גופך אומנם משוחרר, אבל אינך חופשי להכריע לפי אמונתך. רוחך משועבדת, וזה חמור פי כמה!".

מתיר אסורים. לפעמים הכוונה למאסר פיזי, ולפעמים למאסר רוחני-תודעתי.

בני הזוג אביבה וקית' סיגל נחטפו ב־7.10.23 מביתם, בקיבוץ כפר עזה. כמו רבים מהחטופים ששוחררו, הם סיפרו שבתנאים הכי קשים, בעומק המנהרות בעזה, חשו התעוררות יהודית יוצאת דופן. סיפורים רבים של חטופים על שמירת שבת וחגים בתנאים קשים, על ערבות הדדית ואמונה, על הקפדה על כשרות ותפילה – ריגשו וחיזקו מיליונים בעולם היהודי. הם היו אסורים, אבל הצליחו "להתיר" חלק מהכבלים מעל הנפש, לשמור על חירות פנימית.

אביבה סיגל סיפרה, בדמעות: "החוטפים דרשו שאתפלל איתם. אבל אני אמרתי לעצמי: אני לא אתפלל לאללה, גם אם הם ירביצו לי או לא ייתנו לי לאכול. החלטתי שלא. אז עשיתי בכאילו, עם השפתיים, ולא התפללתי איתם. היום אני כל כך גאה בעצמי על זה".

אביבה שוחררה כעבור 51 ימים. קית' שוחרר אחרי 48 ימים, שבהם שהה בתנאים קשים הרבה יותר.

כששב לישראל, סיפר: "הרגשתי לפתע יותר יהודי. אמרתי שוב ושוב 'שמע ישראל', כדי לזכור מי אני.

יום אחד שמעתי בשבי תוכנית ששודרה בטלוויזיה בישראל. זו הייתה תוכנית בישול, ומישהו שם בירך 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא מיני מזונות', ואכל. לא הכרתי את הברכה הזאת, אבל מאותו יום – בירכתי כך לפני שאכלתי כל דבר שנתנו לי. לא ידעתי מה מברכים, אבל רציתי לברך על כל מאכל, אז אמרתי שוב ושוב 'בורא מיני מזונות', אפילו שזו לא תמיד הברכה הנכונה".

כשקית' חזר הביתה, בני המשפחה שאלו איזה מאכל מיוחד להכין עבורו לליל שבת, לסעודה הראשונה שלהם ביחד. קית' אמר: "לא צריך מאכל, אני רוצה קודם כל כיפה וקידוש".

ושיר, הבת של קית' ואביבה, סיפרה: "החיבור שלהם ליהדות התחזק בשבי. בזכות האמונה, המשמעות, הזהות – אבא שלי חזר הביתה לא רק בחיים, אלא הרבה יותר חזק ממה שאני זוכרת אותו".

לדה קטנה הלכה עם אבא שלה לקרקס, והם יצאו לסיור אל מאחורי הקלעים. הם ראו את חיות רבות, פגשו את המאמנים והמטפלים, אבל עיניהם התעכבו על מחזה מוזר: פיל ענק קשור ליתד קטנה נעוצה באדמה.

"מה זה? למה הפיל לא עוקר את היתד ובורח?" שאלה הילדה את המטפל של הפיל. הוא חייך וענה: "כולם שואלים את השאלה הזו. זה מאוד פשוט: הפיל הגיע לכאן כגור, פילון קטנטן וחלש. היתד הייתה אז גדולה וחזקה ממנו, ולא היה לו סיכוי להשתחרר ממנה. השנים חלפו, הפיל גדל והתחזק, אבל בעיניו – היתד עדיין כבדה. זה עדיין נראה לו בלתי אפשרי להיחלץ ממנה. לכולם ברור שבעיטה אחת שלו תפיל את היתד בקלות, אבל הוא לא מודע לכוחות שלו. הוא אפילו לא מנסה להשתחרר."

זה כמובן לא סתם סיפור על פיל שלא מבין את עוצמתו, אלא עלינו. כל אחד יכול להיתקע עם יתד קטנה כזו בחייו, בשלל תחומים. כל אחד צריך תזכורת שהוא יכול להתיר את הכבלים, לפרוץ קדימה, לא להיות אסור לאמונות ותפיסות שווא, לא להיות שבוי בקונספציה.

”היצר הרע לוכד
אותנו בשלל תאוות,
כבלים ומחשבות
של ייאוש. אבל בכל
בוקר יש לנו הזדמנות
להתיר את הפלונטרים
ולצאת לחירות.
מאילו כבלים אנחנו
רוצים להשתחרר
היום?”

